

SEMINAR MED FORMANNSKAPET 1. OKT. 2020

Larvik
kommune

**«FELLES FORSTÅELSE FOR ØKONOMISKE
RAMMEBETINGELSER OG MULIGHETSROM.
STRATEGIDOKUMENTET 2021 – 2024»**

v/ ordfører og kommunedirektør

Agenda

Larvik
kommune

09:00: Hvor er vi og hvor skal vi, situasjonen ved inngangen til 2021? Innledning i plenum.

Spørsmål.V/ Paul Hellenes

09:30: Status omstillingsprosjekt?

Innledning i plenum. Spørsmål.V7 Ingvild Aartun og Atle Willems

10:00: Sentrale problemstillinger og rammebetingelser fra kommunedirektørens side.

Hvordan saldere og ivareta lovens krav til balanse, jfr Fylkesmannens forventningsbrev.

Ressurskrevende tjenester som eksempel på hvilke dilemmaer vi står i. Innledning i plenum. Diskusjon og spørsmål. V/ Gro Herheim og Guro winsvold

11:00: Tjenesteanalyser. Hva får vi til?Innledning i plenum og spørsmål. V/ kommunalsjefene

11.30: Lunsj (fra Sliperiet)

Agenda

Larvik
kommune

12:00: Tjenesteanalyser forts.

Ved kommunalsjefene

13:00: Folkevalgt i budsjettarbeidet. Innledning i plenum. Diskusjon og spørsmål.

V/ Paul Hellenes og Ingvild Aartun

14:00: Spørsmål og diskusjon omkring det vi har vært gjennom i dag.

Innledning i plenum. Diskusjon og spørsmål.v/ Erik Bringedal

15:00: Slutt for dagen

Hvor er vi og hvor skal vi?

Situasjonen ved inngangen til 2021.

Økonomisk situasjon nå

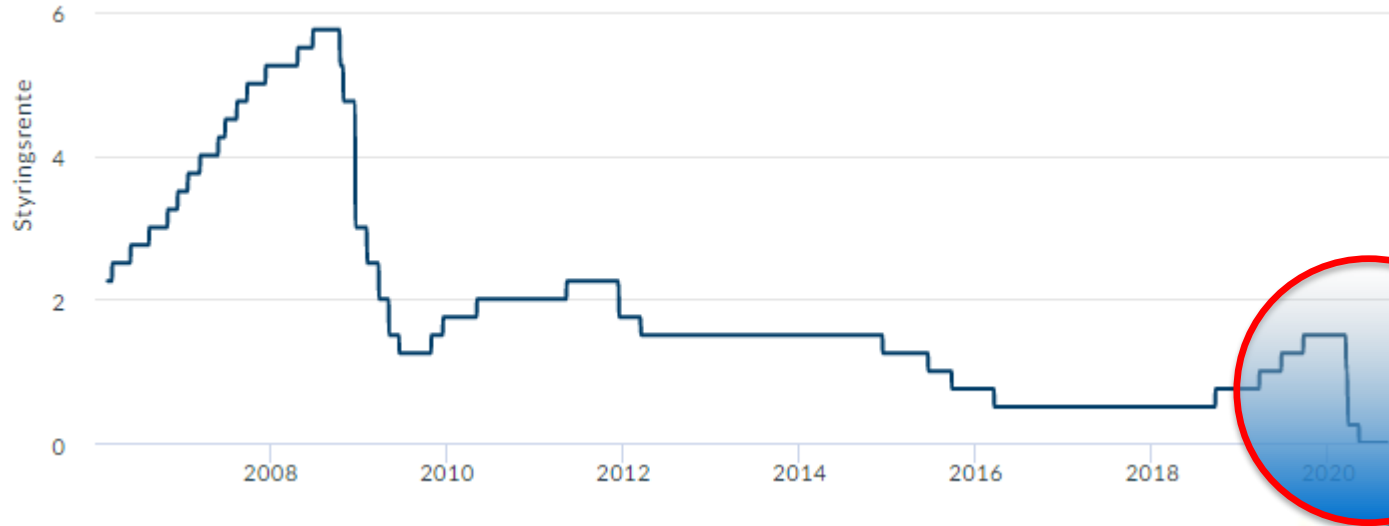
1. Usikkerhet rundt pandemien og utviklingen videre - nasjonalt og lokalt.
2. Fortsatt usikkerhet omkring statlige tiltak for kommunene i 2020 og 2021.
3. I sum en betydelig usikkerhet for både 2020 og 2021.
4. Bosetting av flyktninger, apparat eller ikke, for mottak.
5. Negativt resultat i 2020 må dekkes av resultat 2019.

Konklusjon økonomi pr i dag

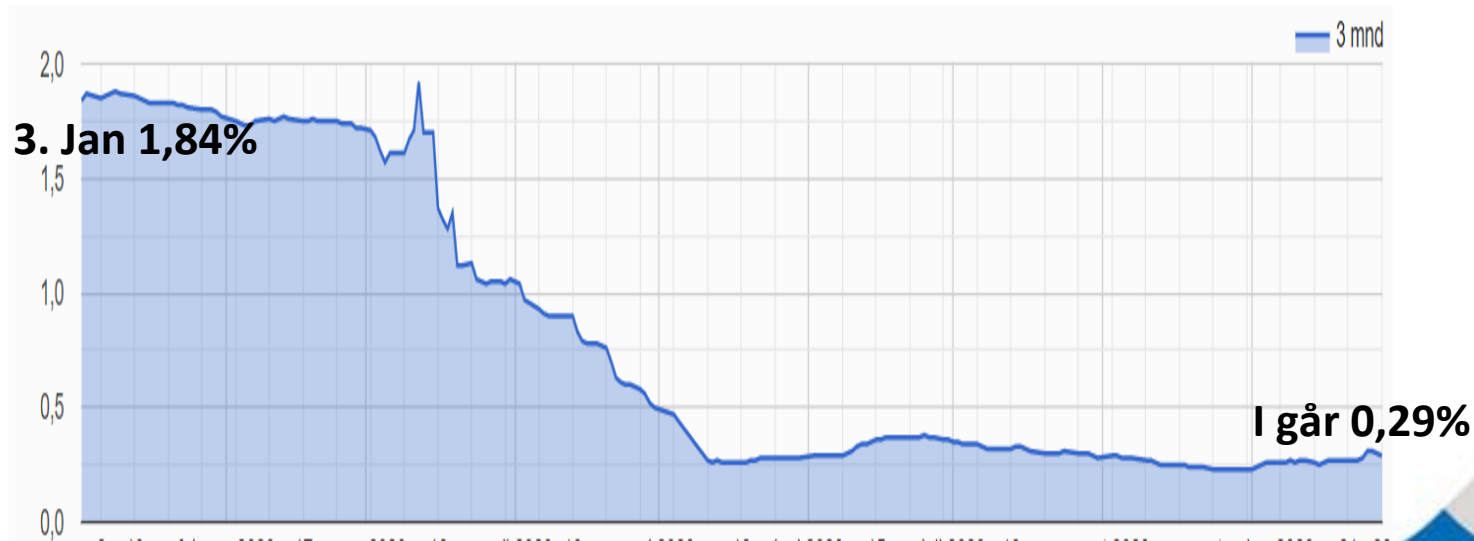
- Merutgifter utover vedtatte rammer (ikke korona)
- Korona, ut fra dagens tall, er håndterlig i 2020.
- Skatt og kompensasjon bedre enn tidligere antatt - men fortsatt usikkert!
- **Totalt: et negativt økonomisk resultat for 2020.**

Norges Banks styringsrente

Renten som i stor grad styrer

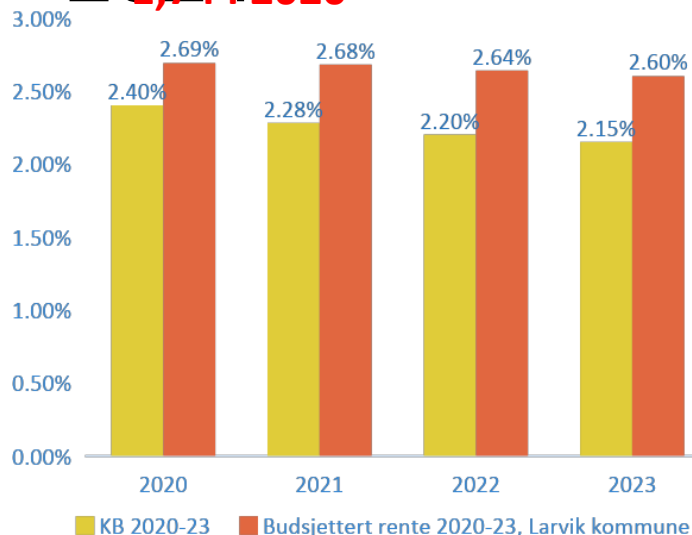
NIBOR Interbankrenter norske kroner (NIBOR)

Renteforutsetninger 2020 - 2024

Larvik
kommune

Norges Bank-anslag hentet fra Pengepolitisk rapport 3/20					Oppdatert 24.09.2020		
ÅR	NB anslag styringsrente	NB anslag påslag i pengemarkedet	NB anslag 3 mnd Nibor	Bank margin-påslag på Nibor	Budsjettert lånerente ved bruk av NB anslag	FRA Markedet, (NBOR 3 MND)	Budsjettert lånerente ved bruk av markedsrenter
2021	0,00	0,30	0,30	0,60	0,90	0,37	0,97
2022	0,15	0,30	0,45	0,60	1,05	0,46	1,06
2023	0,50	0,30	0,80	0,60	1,40	0,65	1,25
2024	0,70	0,30	1,00	0,60	1,60	0,88	1,48

Paul Hellenes – leder økonomi og virksomhetsstyring

POF – koronastyrt, minus 10% i mars

Paul Hellenes – leder økonomi og virksomhetsstyring

Handlingsregel- 2021

Larvik
kommune

Estimat for ikke-avgiftsfinansierte investeringer:

Kjernegjeld pr 31.12.2020

589 266

2 % vekst i kjernegjeld (= antatt vekst i frie inntekter)

kr 51 785

Avdrag betalt gjennom året

kr

98 827

Lånefinansiert Ikke-avg fin investeringer

kr 150 612

EK finansiering

kr 26 579

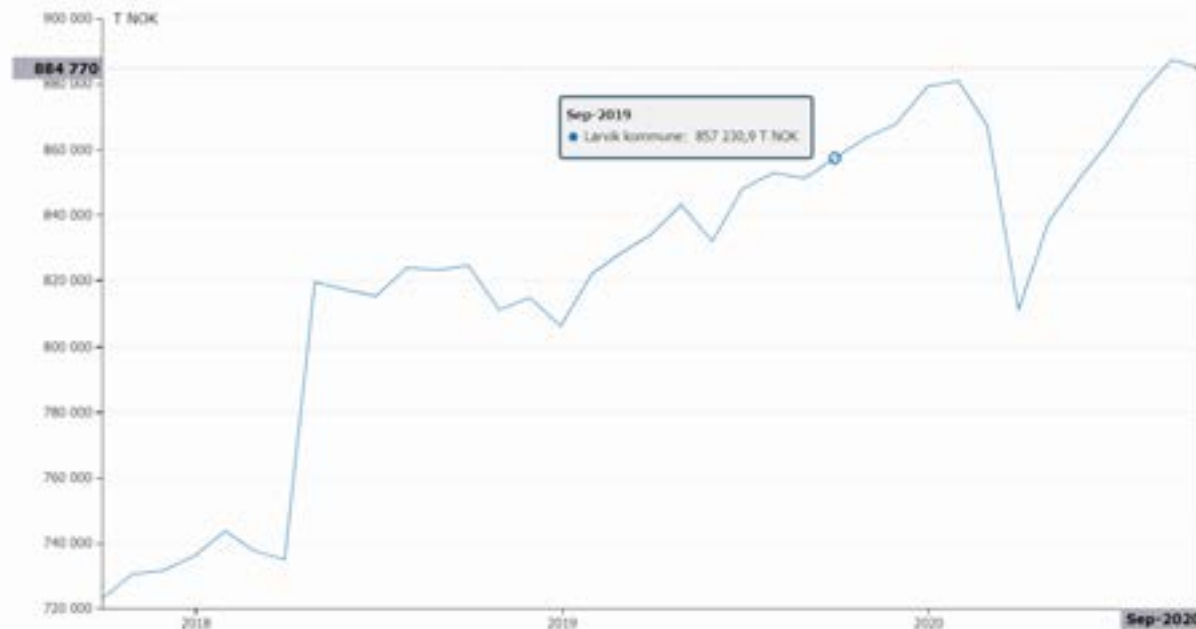
Ikke-avg fin investeringer inkl 15 % EK finansiering

kr 177 191

**Investeringsbudsjett for 2021 for ikke-avgiftsfinansierte investeringer på maks
ca 177 mill kr.**

Paul Hollenes – leder økonomi og virksomhetsstyring

Primæroppgavefondet på pluss

MARKEDSVERDI
884 770,5

AVK. YTDTM
0,7%

Paul Hellenes – leder økonomi og virksomhetsstyring

Hva med 2021?

Larvik
kommune

- Befolkning og alderssammensetning gir økte behov.
- Signalene fra staten: kommunene har nok ressurser.
- Samlet for 2020-2030 øker demografikostnadene med 212 mill kr.
- Aldersgruppene 67-79 år og 80-89 år øker totalt med 300 mill kr.
- Grunnskole 6-15 år og barnehage 1-5 år har reduserte demografikostnader i perioden 2020- 2030 på 88 mill kr
- Kommunaldirektøren må se på struktur, kvalitet og omfang.
- Vi må gå etter «større penger» - tradisjonell omstilling holder ikke.
- På inntektssiden: eiendomsskatt som eneste tiltak av betydning.
- Radikal innovasjon!

Økonomiske styringsmål 2020 - 2023

Larvik
kommune

- Netto driftsresultat skal opp til 1,5% - dvs 54 mill kr med 2020 som utgangspunkt. (Et stykke igjen, 25 mill kr i 2021.)
- «Fri» del av disposisjonsfondet skal være på minst 5% av driftsinntektene, dvs ca 180 mill kr. (OK-er på 300 mill kr i dag).
- Handlingsregel gjeld: kjernegjelden skal ikke vokse mer enn veksten i frie inntekter og det skal være minst 15% egenkapital i prosjektene. (På vei – ikke i mål.)
- **Hva med styringsmålene i 2021-2024?**

OMSTILLINGSPROSJEKTET 2019-2020

v/ Atle Willems og

Ingvild Aartun

BAKGRUNNEN - LITT REPETISJON

Prosjektet gjennomføres for å samordne to prosesser.

- For det første er det vedtatt ved fastlegging av administrativ organisering av den nye kommunen at både politisk og administrativ organisering skulle fastlegges innen sommeren 2019. Dette ut fra at tidspress i sammenslåingsprosessen tilsa at en måtte avvente dette for å sikre en trygg gjennomføring av alle oppgavene i selve sammenslåingen
- For det andre er det ved behandlingen av Strategidokumentet 2019-2022 vedtatt at det er behov for å gjennomføre et omstillingsprosjekt for å tilpasse seg nye økonomiske rammer. Det er lagt inn et betydelig økonomisk innsparingsbeløp, og det er oppgitt mange områder som må gjennomgå for å ta ut økonomisk innsparing. Det er også åpnet for at omstillingen kan medføre endring av selve tjenestetilbudet for å nå det økonomiske målet med tilpasningen til gitte økonomiske rammer i økonomiplanperioden.

Rådmannen har valgt å legge disse to prosessene inn i ett prosjekt, da de to prosessene må sees i sammenheng. Organiseringen må ta hensyn til dagens og morgendagens utfordringsbilde, statlige rammebetingelser og legge til rette for en bærekraftig modell.

ADMINISTRATIV OMSTILLING

- ✓ Evaluering administrativ organisering
- ✓ Høring forslag til ny administrativ organisering
- ✓ Vedtatt politisk organisering
- ✓ Vedtatt administrativt organisering
- ✓ Vedtatt plan stab og støtte: gjennomført fase 1 og 2
- ✓ Vedtatt ansvarsroller og da kun nivå 3
- ✓ Lokalisering: stort sett

HVA HADDE FOKUS?

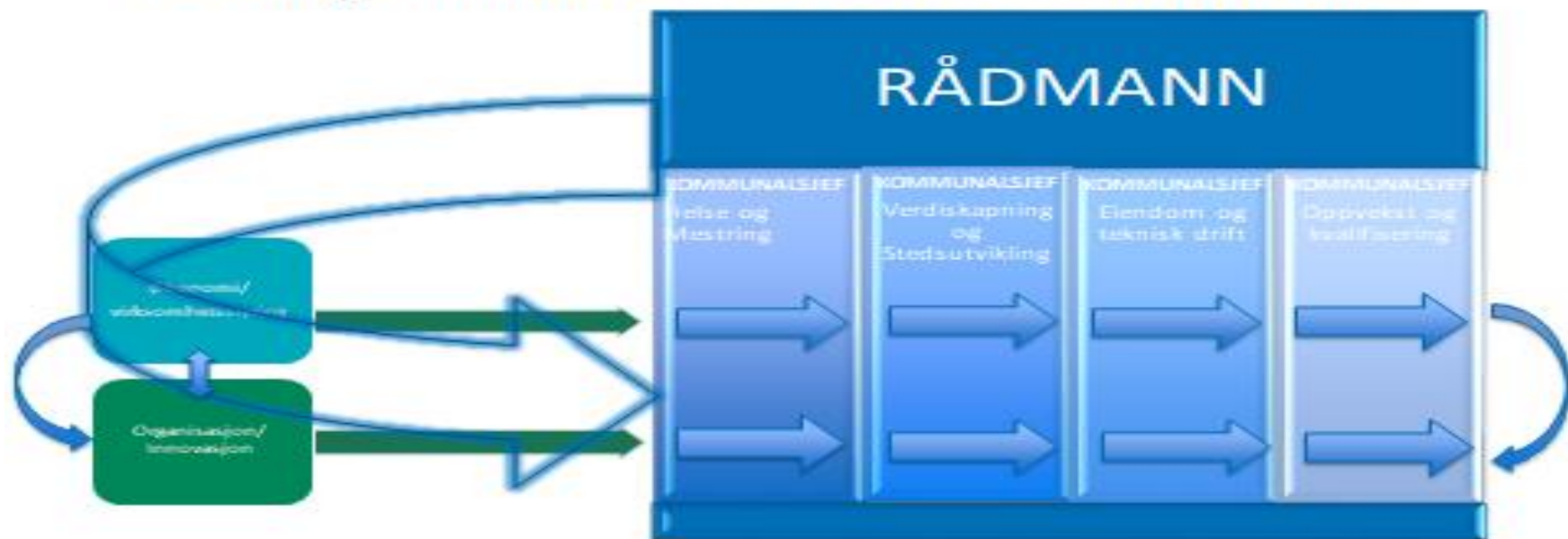
- Oppvekst OG Kvalifisering
 - Verdiskaping OG stedsutvikling
 - Helse OG Mestring
 - Eiendom OG Teknisk drift
-
- Felles stab og støtte

Bakgrunn for felles stab og støtte

- Møte fremtiden
- Potensial for effektivisering og kvalitetsforbedring
- Et behov for standardisering og samordning av kommunens stab- og støttetjenester
- Redusere kostander

Samspillsmodellen Larvik kommune

Larvik
kommune

Økonomisk omstilling 2019 -

Agenda

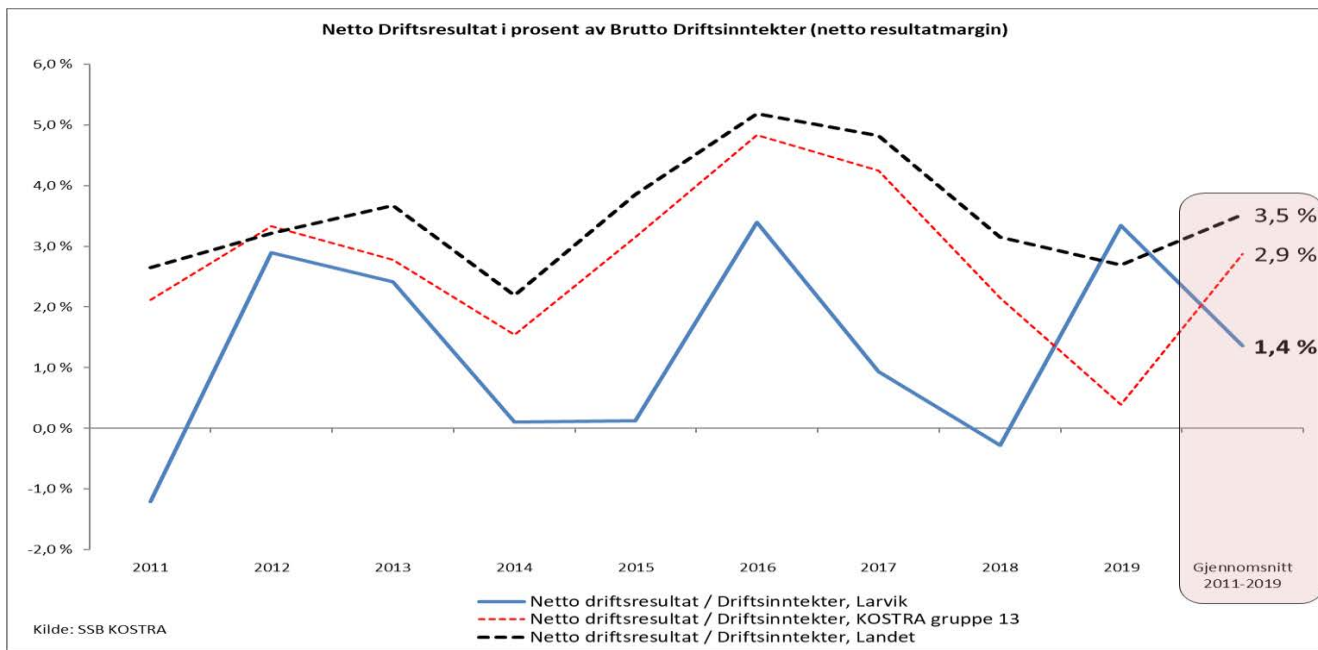
- Bakgrunn for økonomisk omstillingsprosjekt
- Mandat, gjennomføring og resultat hittil
- Hva gjenstår

Bakgrunn for økonomisk omstilling

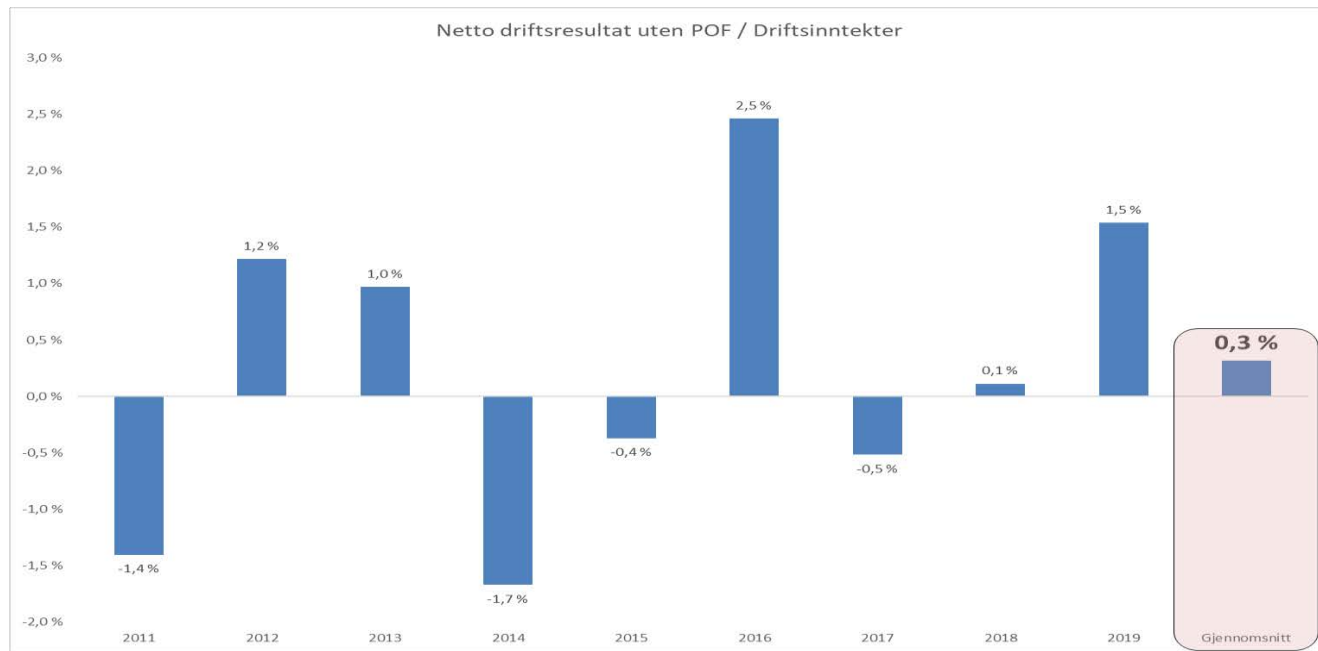
- Økonomisk omstilling vedtatt i Strategidokument 2019 – 2022 (KST-293/18)
- Hvorfor?
 - Kostnader overstiger hva vi kan budsjettere av inntekter
- Hovedgrunn?
 - Både driftskostnader og lånefinansierte investeringer ligger høyt

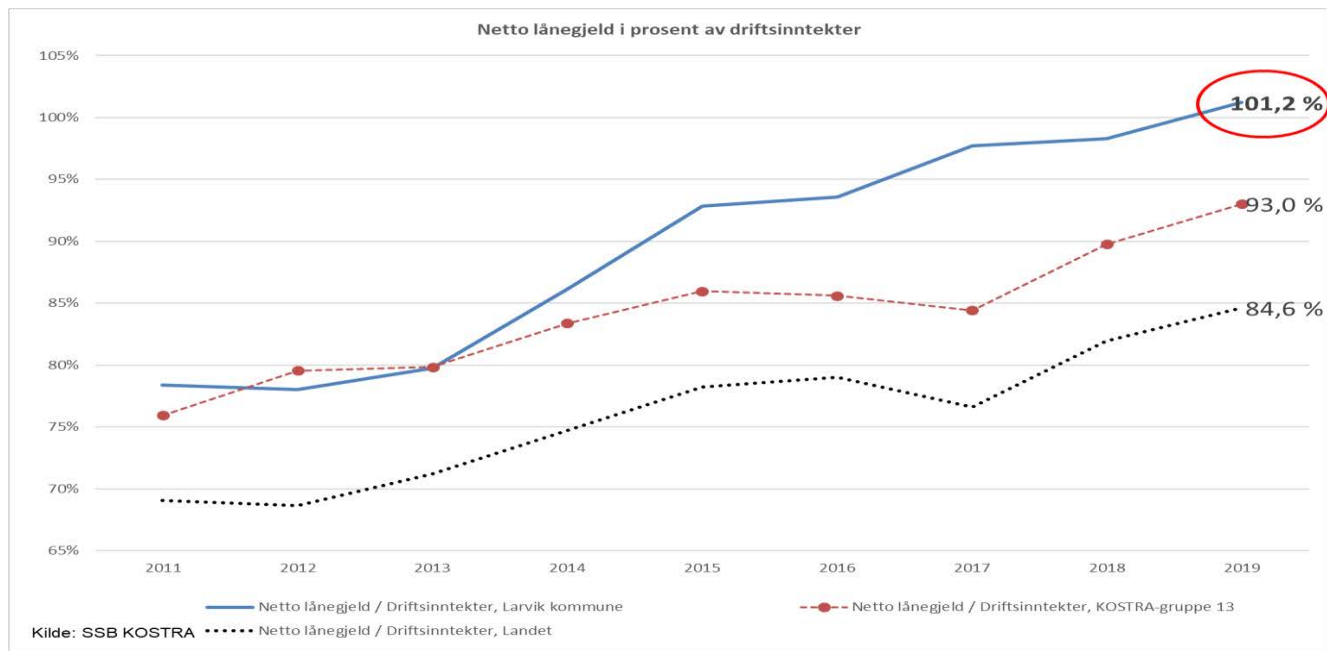
Relativt lav resultatmargin over tid...

...og enda lavere uten POF...

...kombinert med høy gjeldsgrad...

...kan gjøre budsjettprosessen
svært frustrerende for oss alle.

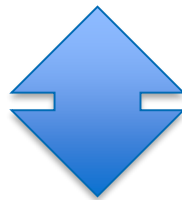

Mandat

- Redusere driftsbudsjettene med:
 - 40 mill kr i 2019
 - 45 mill kr i 2020
 - 65 mill kr i 2021 og fremover

Gjennomføring

- **Ta «enkle» gevinster først og fort** (som et fåtall merker noe til)
 - Innkjøpsavtaler, trekke inn ubrukte budsjettmidler

- **Utrede og anbefale tyngre strukturelle omstillinger** (som påvirker mange og som krever politisk vedtak)

Resultat hittil og hva som gjenstår

- Kom (nesten) i mål i 2019
- 2020 – 2024:

	2020	2021	2022	2023
Innsparingskrav	-45,0	-65,0	-65,0	-65,0
Gjennomførte reduksjoner	40,2	49,1	51,4	30,8
Gjenstående	-4,8	-15,9	-13,6	-34,2

- Hadde vært 3-4 mill kr lavere i 2021 og 2022 og ca 13 mill kr lavere i 2023 hvis alle Rådmannens forslag ble vedtatt (barnehage-, skolestruktur)

Veien videre?

- Fortsette rutiner som allerede er innarbeidet
- Struktursaker – vanskelig å komme i mål uten
- Arealbruk – mye å gå på
 - Bruker vi arealene våre effektivt?
 - Selge ubrukte bygg (tjener ca 6 % av salgsinntekten årlig)
 - Øke utleieinntekter
 - Avslutte leieforhold hvor kommunens egne bygg kan benyttes isteden
- Lovpålagte tjenester – kan vi levere med «lavere kvalitet»?
- Redusere antall/kvalitet av ikke lovpålagte tjenester?

Larvik
kommune

Sentrale problemstillinger og rammebetingelser fra kommunedirektørens side.

Hvordan saldere og ivareta lovens krav til balanse, jfr
Fylkesmannens forventningsbrev.

Ressurskrevende tjenester som eksempel på hvilke dilemmaer vi
står i. Innledning i plenum. Diskusjon og spørsmål. V/ Gro Herheim
og Guro winsvold

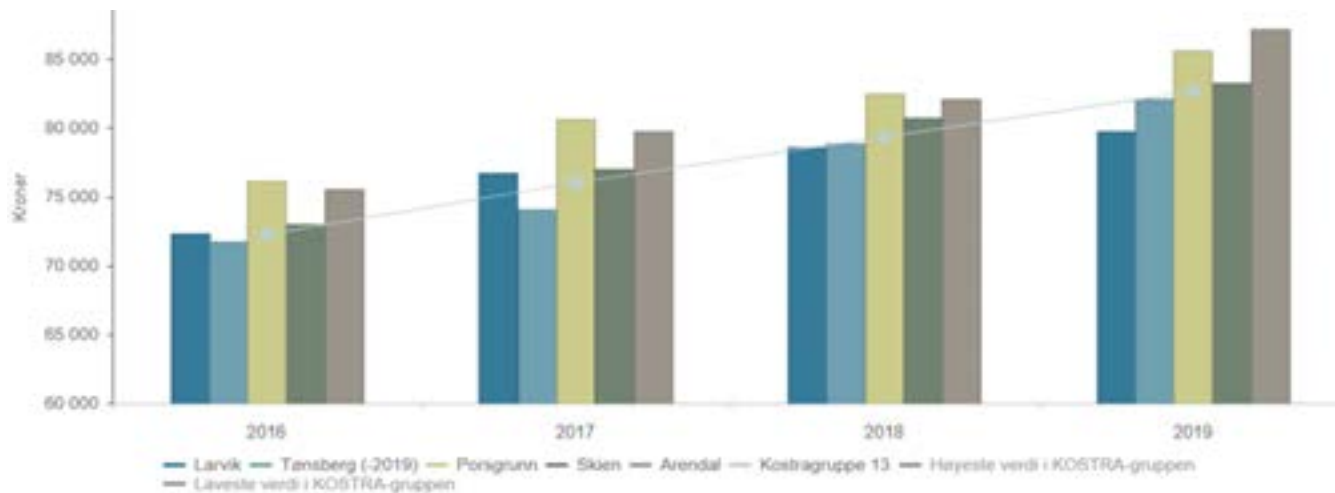
Økonomi; Felles virkelighetsforståelse ?

- Merutgifter ut over vedtatt ramme (ikke er koronarelatert)
- Skatt bedre enn tidligere antatt – men usikkert!
- Kompensasjon treffer bedre enn fryktet
- Korona, ut fra dagens tall, er håndterlig i 2020
- Nye forsikringer fra Høie og Astrup
- Men merutgifter utenom korona påvirker 2021
- Og uløste utfordringer må løses i 2021
- Vi høster gevinst av ansvarlighet (finansielle måltall)

OMSTILLINGSARBEIDET ER SATT TILBAKE

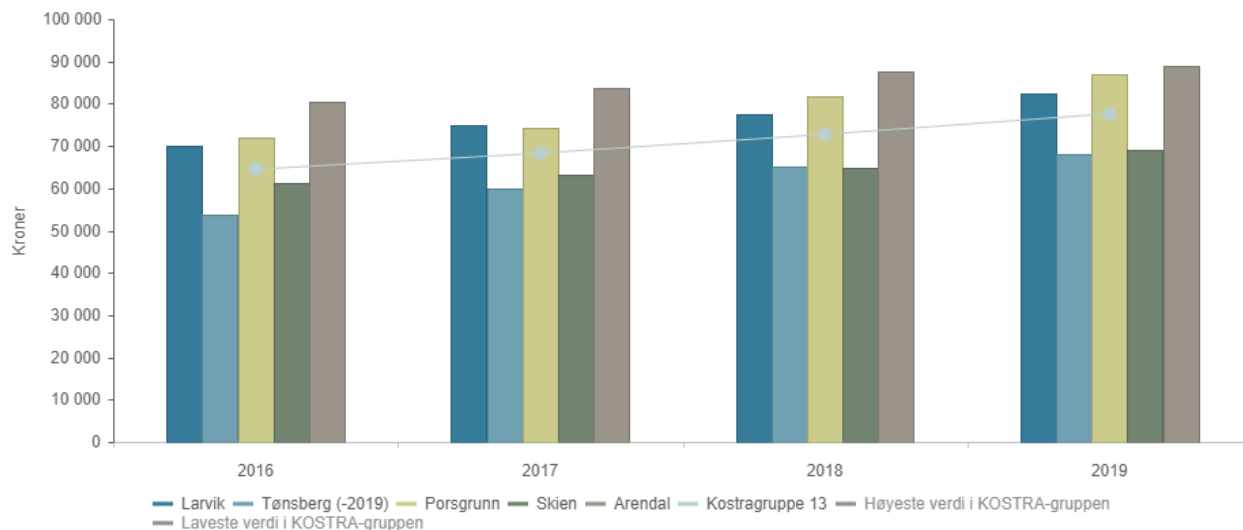

Driftsutgifter per innbygger

	2016	2017	2018	2019
Larvik	72 265	76 667	78 600	79 783
Tønsberg (-2019)	71 731	74 041	78 894	82 115
Porsgrunn	76 108	80 632	82 428	85 577
Skien	73 036	77 044	80 670	83 238
Arendal	75 502	79 705	82 041	87 127
Kostragruppe 13	72 249	76 007	79 342	82 647

Netto lånegjeld i kroner per innbygger (B)

	2016	2017	2018	2019
Larvik	70 035	75 003	77 673	82 383
Tønsberg (-2019)	53 791	60 051	65 098	68 233
Porsgrunn	71 927	74 157	81 765	87 121
Skien	61 234	63 224	64 751	69 147
Arendal	80 570	83 795	87 679	88 969
Kostragruppe 13	64 469	68 287	72 735	77 622

Kostnadsnivå

	2015	2016	2017	2018	2019
ENH01 Netto utgifter til grunnskole per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet				100	49
ENH02 Netto utgifter til pleie og omsorg per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet				124	89
ENH03 Netto utgifter til barnehage per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet				113	116
ENH04 Netto utgifter til barnevern per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet				300	199
ENH05 Netto utgifter til sosialhjelp per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet				189	187
ENH06 Netto utgifter til kommunehelse per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet				199	138
ENH07 Netto utgifter til administrasjon per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet				1	1

Tjenesteutvikling; Felles virkelighetsforståelse?

- Strategidokument 2020: Gode veivalg og strategier!
- Våre unge
- Byutvikling – verdiskaping
- Helsekvartalet
- Arealeffektivisering
- Digitalisering
- Tilbake til kjerneoppdraget?

FRA MERE TIL BEDRE TJENESTER

Nye tider – nye roller

1. Formynder kommunen
Kommunen bestemmer «Ovenfra og ned»

2. Servicekommunen
Brukeren bestiller og kommunen utfører.

3. Samskapingskommunen
Vi bestemmer sammen. «Hva skal vi få til i fellesskap?»

Rammevilkår; Felles virkelighetsforståelse

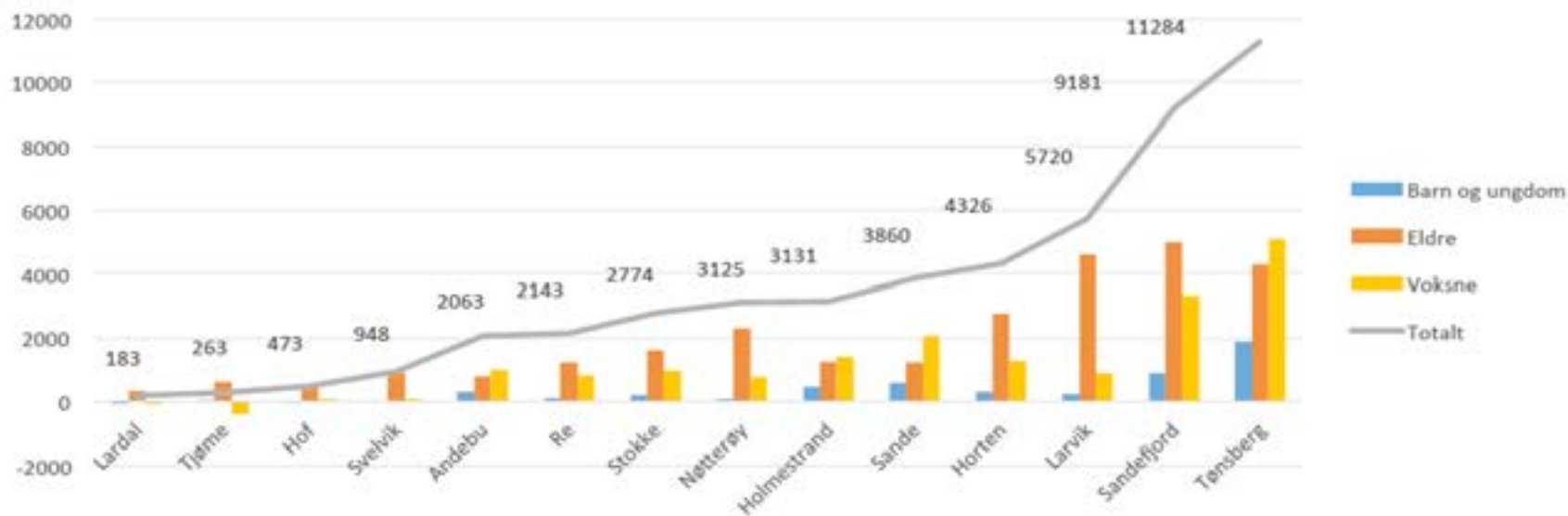
- Demografisk utvikling og alderssammensetning gir økte og andre behov
- Vi antar at det strammes inn fra staten til kommunene
- Samlet for 2020 – 2030 øker demografikostnadene med 212 mill;
 - Aldersgruppen 67 – 89 øker med 300 mill
 - Barnehage og grunnskole har 88 mill i reduserte kostander
- Kunnskapsbasert utvikling

VI MÅ LEVERE MER FOR MINDRE

Når skal vi ta hensyn til demografien?

Befolkningsvekst fra 2016 til 2040 pr kommune
SSB mmm-alternativ

Løsninger?

- Struktur, kvalitet og omfang
- De «store pengene» – tradisjonell omstilling holder ikke
- På inntektssiden; Eiendomsskatt som eneste tiltak av betydning
- Radikal innovasjon
- Digitalisering
- **Viktigst av alt; Felles forståelse, gode relasjoner og tillit i samhandling**

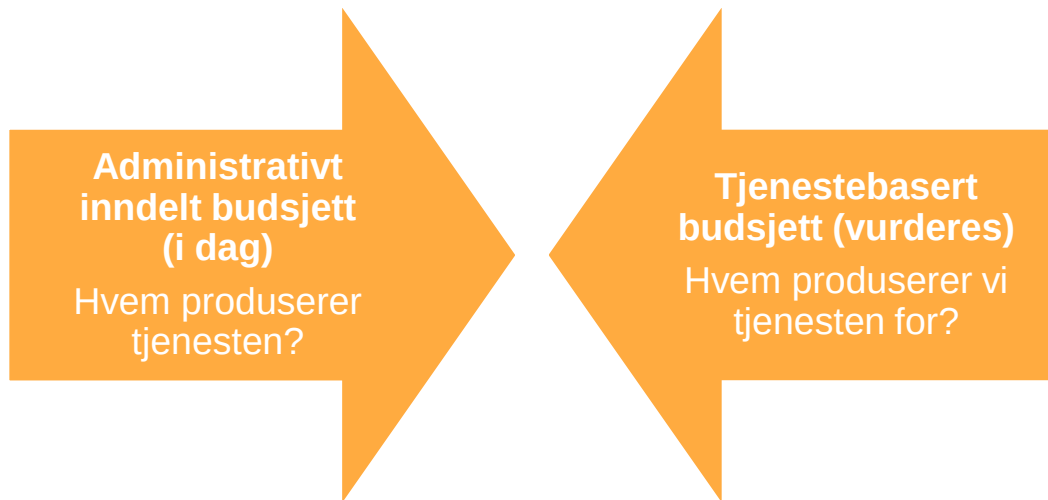
Organisering

- Støtte opp under ønskede politiske prioriteringer
- Felles innsats mht utfordringsbildet
- Felles innsats for god velferd
- Felles innsats for verdiskaping

Måten vi jobber sammen på betyr noe!

- Budsjettprosessen
 - Innbyggere/frivillige
 - Folkevalgte
 - Kommuneorganisasjon
 - Partnerskap/næringsliv
 - Presse
- Budsjettmodell
 - Rammer for utvikling
 - Rammer for omstilling
 - Rammer for innovasjon
- Budsjettering
 - Løfter frem det politiske handlingsrommet
 - Tydeligere skille politisk styring og ledelse og administrativt ansvar
 - Styrke samskaping
 - Forbedre lesbarhet

Mer effektiv samhandling og sterkere gjennomføringskraft?

- Styringsdokumenter og rapportering
 - Tydeligere på tiltak, konsekvenser, ansvar, resultat
- Spørsmål og svar
- Styring vs. Ledelse - Tillit og kontroll
- Få valgt organisering til å virke
- Revitalisering av omstillingsprosjektet
- **For å frigjøre ressurser må alle steiner snus... Hvordan ser det ut?**

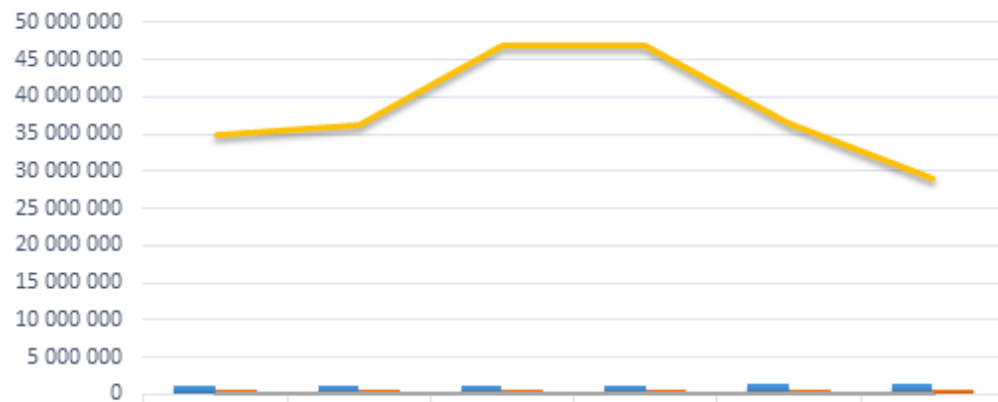

Konkret dilemma

- Økonomisk virkelighet
- Demografisk realitet
- Statlige rammebetingelser
- Styring og ledelse
- Forståelse og legitimitet

v/Guro

Utvikling tilskuddsordning ressurskrevende Larvik kommune, funksjonshemmede

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Innslagspunkt:	1 081 000	1 157 000	1 270 000	1 270 000	1 361 000	1 361 000
Innslag PU:	604 000	620 000	656 000	656 000	677 000	741 000
Antall brukere:	43	45	49	49	40	35
Totalt tilskudd:	34 836 923	36 123 315	46 938 089	46 938 089	36 485 555	29 047 648

TJENESTEANALYSER

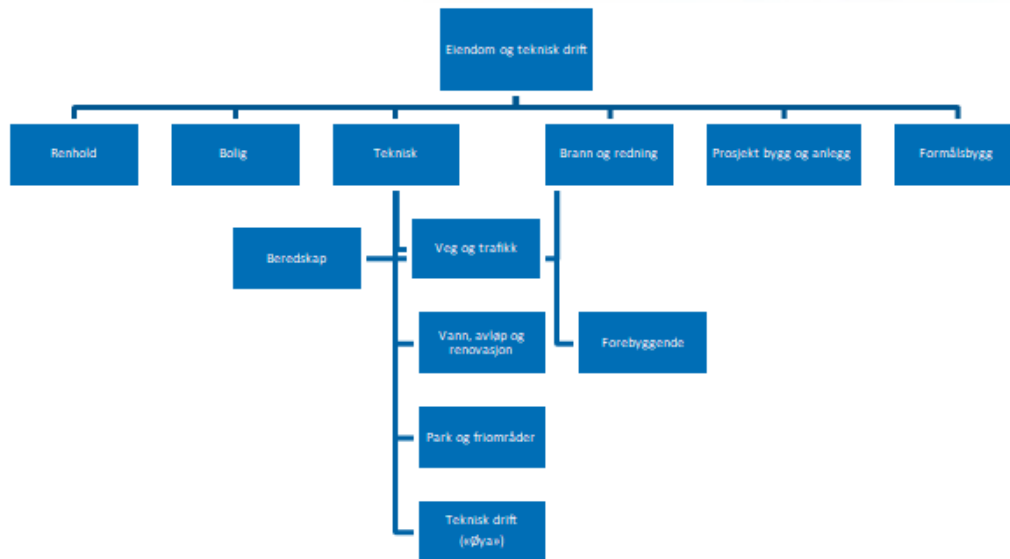

Eiendom og teknisk drift

Utvalgte tema:

- Vedlikehold av kommunes bygningsmasse
- Energistyring
- Vannforsyning i Larvik
 - kvalitet, sikkerhet og kapasitet
- Avløp

Vedlikehold av kommunens bygningsmasse

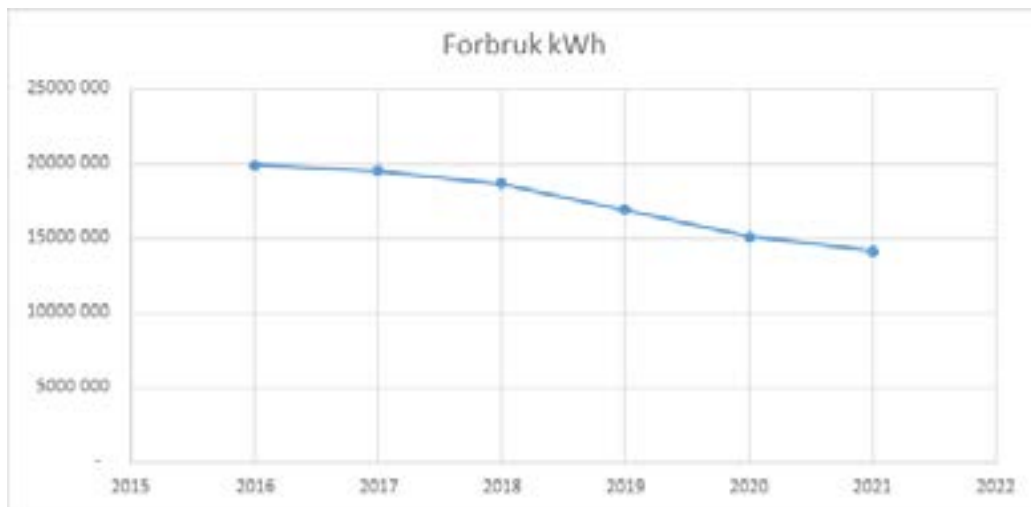
- Forvaltning drift og vedlikehold av bygninger med et samlet areal på 240.000 m²

	2016	2017	2018	2019
Larvik	83	127	113	95
Tønsberg	119	136	117	126
Skien	168	120	114	94
Arendal	103	138	122	174
Kostragruppe 13	102	110	110	108

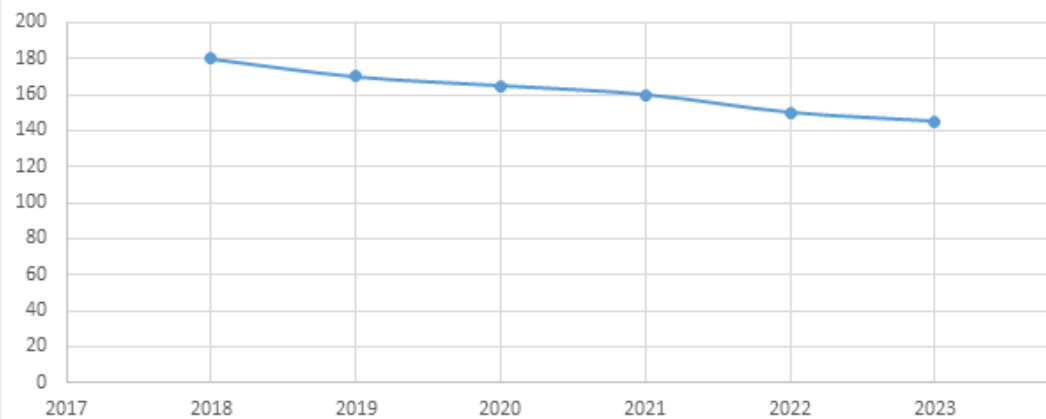
Snitt tallet på kostnadene anbefalt på kommun bygningsmasse for 2019 er beregnet til ca. kr. 240 pr. m².

Energiforbruk og -styring

- 21 bygg inngår i ENØK prosjektene
- Hittil er det brukt ca 31,5 mill i investeringer
- Samlet forbruk for disse bygg var i 2018 ca 18,6 mill kWh
- I 2020 er beregnet forbruk på ca 15,1 mill kWh og i 2021 ca 14,1 kWh
- Dette gir en reduksjon på ca 4,5 mill kWh

Forbruk pr m2

- Omregnet i 2018 pris gir det totalt en besparelse på ca kr 4,3 mill i 2021
- Det er et mål å nå 40 bygg i 2020 og 60 bygg innen 2023.

Benchmarking - Resultatutvikling vannforsyning

KOMMUNENS VANNFORSYNINGSTJENESTE	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hygienisk betryggende drikkevann	God	God	God	God	God	God
Bruksmessig vannkvalitet	God	God	God	God	God	God
Leveringsstabilitet	God	God	God	God	God	God
Alternativ forsyning	God	God	God	God	Mangelfull	Mangelfull
Ledningsnettets funksjon	Mangelfull	Mangelfull	Mangelfull	Mangelfull	Mangelfull	Mangelfull

Benchmarking - resultatutvikling avløp

KOMMUNENS AVLØPSTJENESTE	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Overholdelse gjeldende renskrav	God	God	God	God	God	Mangelfull
Tilknytning til godkjent utslipp	God	God	God	God	God	God
Kvalitet og bruk av slam	Mangelfull	God	God	God	God	God
Overløpsutslipp fra avløpsnett	God	God	Mangelfull	God	God	Mangelfull
Ledningsnettets funksjon	God	God	God	God	Mangelfull	God

Vannforsyning Larvik - Sikkerhet og kapasitet

- Gopledal vannverk - planlagt og prosjektert på 1990-tallet – satt i drift i 2000.
- Fargetallet i Farrisvannet var lavt rundt 1990 – i 2020 betydelig høyere
 - Kapasiteten på vannverket blir dermed redusert.
- Kapasiteten er lavere enn forventet på grunn av svakheter ved et av prosesstrinnene (filtrering).
- I situasjoner med høyt vannforbruk går produksjonen opp mot den maksimale kapasiteten.
- Dersom det skjer uforutsette hendelser ved vannverket eller på ledningsnettet, kan det bli vanskelig å få levert tilstrekkelig med vann.

Situasjonen for Larvik med hensyn til reservevann er i dag mangelfull - både mengde og kvalitet.

Oppvekst og kvalifisering

NAV

Barne- og familietjenester

Skole

Barnehage

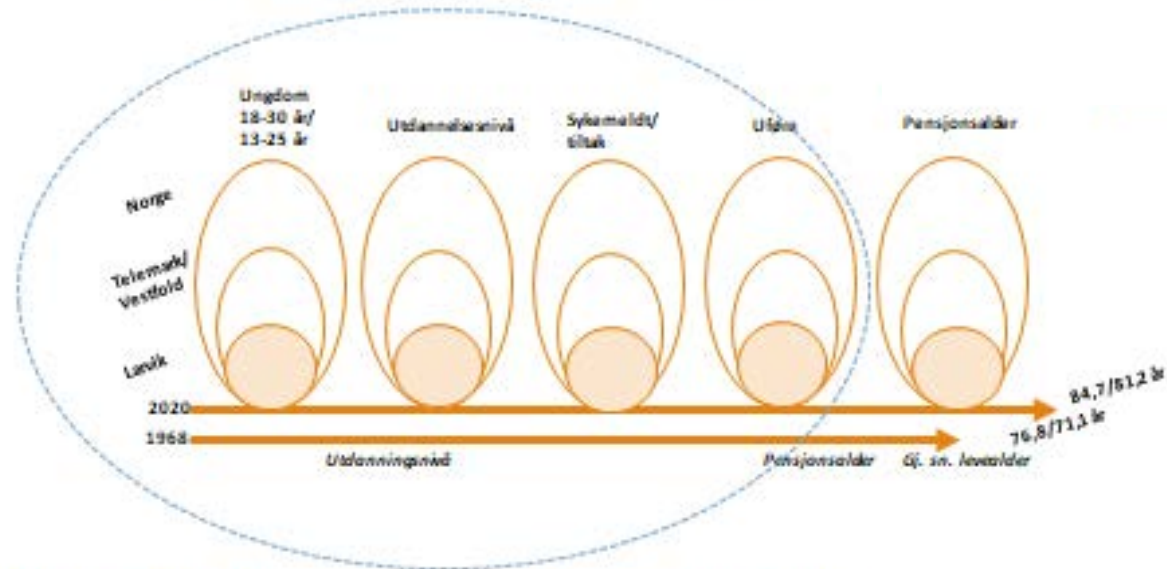
Larvik læringscenter

Barnevern

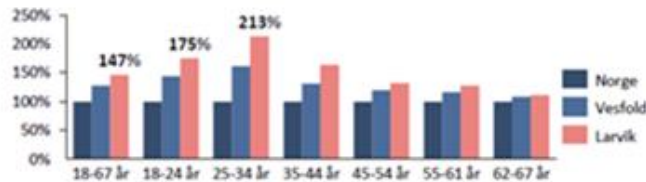
Ungdom i alderen 15-24 år som
verken er i utdanning, jobb eller
kvalifisering

De store utfordringene.....

NEETs— Not in Employment, Education or Training 15-29 år

UTENFORSKAP

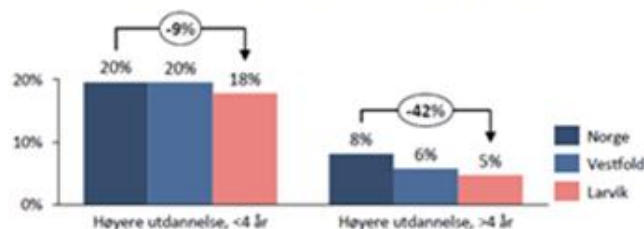

Andel uføretrygdede relativt til nasjonalt nivå

Høy grad av utenforskap

Larvik har nesten 50% flere uføretrygdede enn Norge generelt
– særlig problem i de yngste aldersgruppene

UTDANNELSE

Andel med utdanning pr. utdanningsnivåer

Utdanningsnivået er lavere i Larvik

Larvik har færre med fullført høyere utdanning og av de disse har færre lang høyere utdanning – trenden er imidlertid positiv

Enda færre arbeidstakere

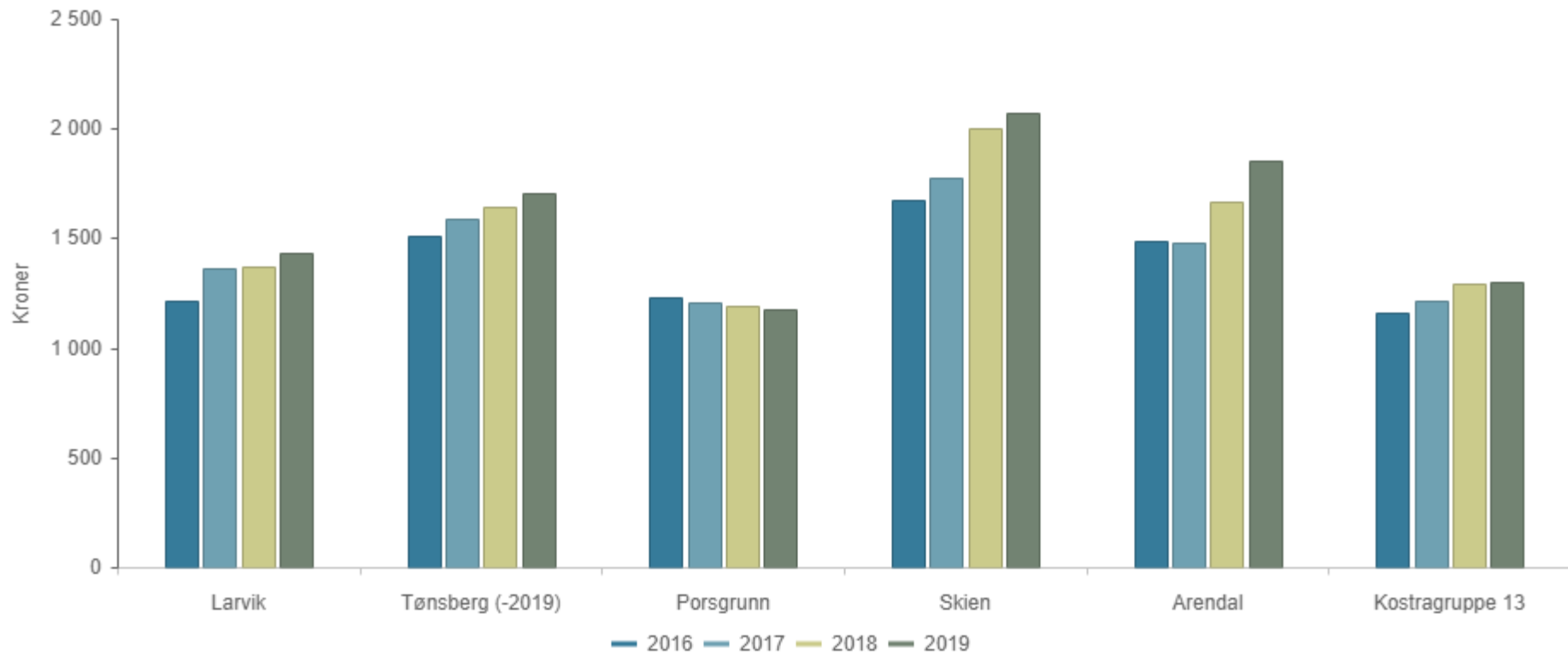
Larvik har flere uføretrygde som skal finansieres av arbeidsstokken – størst blant unge; trenden er at det blir enda flere

Lav produktivitet

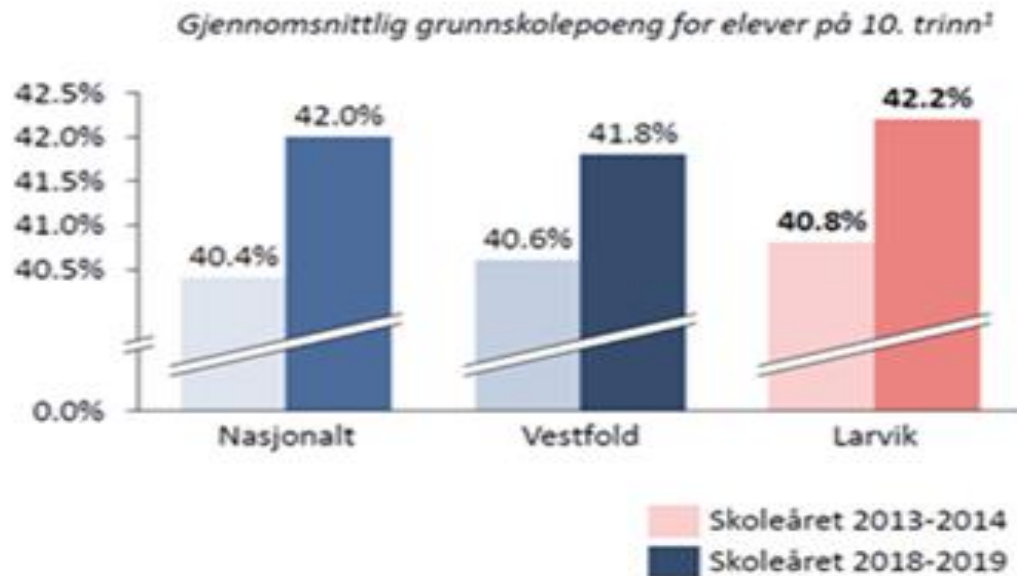
Regionens kompetansebehov møtes ikke – ekstra utsatt for automatisering og vanskelig-
gjør tiltrekking av høymarginbransjer

Data hentet fra SSB

Netto driftsutgifter per innbygger (281) økonomisk sosialhjelp (B)

Det går bedre i grunnskole:

²Data hentet fra SSB

...men vi lykkes fortsatt ikke godt nok!

Så hva gjør vi (eksempler)?

Det viktigste: Gode basistjenester i skole og barnehage

Gode støttetjenester og samhandling (eks. Se meg - BTI i Larvik kommune)

Tidlig innsats og forebygging (eks. Innsats for øke andelen minoritetsspråklige barn i barnehage)

Livslang læring og kvalifisering (eks. Jobbsjansen ved LLS - hjemmевærende kvinner som ikke får ytelser fra NAV får sjansen til arbeid eller utdanning)

Målrettes innsats og innovasjon (eks Våre unge - IFokus, Vestfold-Telemark Fylkeskommune, NAV og Larvik kommune)

Verdiskaping og stedsutvikling - Tjenesteområdet

HOVEDFOKUS:

Å være kommunens redskap for å skape aktivitet og merverdi i samfunnet

BESTÅR AV:

Arealplan - ca 12 årsverk, 13 medarbeidere

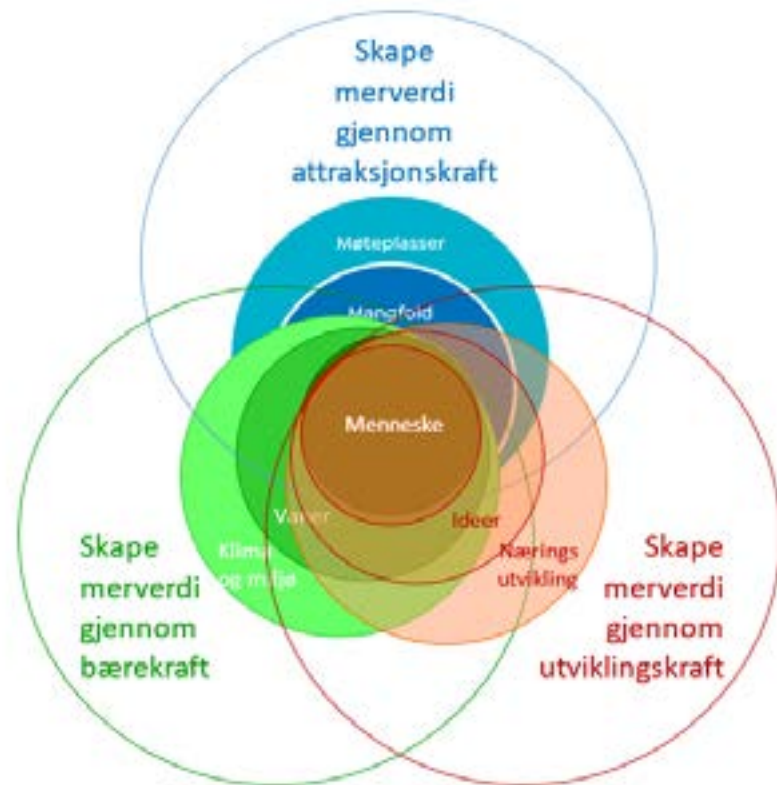
Byggesak - ca 17 årsverk, 18 medarbeidere

Geodata - ca 12 årsverk, 13 medarbeidere

Kultur og idrett - ca. 61 årsverk, 103 medarbeidere

Miljø og stedskaping - ca. 18 årsverk, 18 medarbeidere

Næring og ressursforvaltning - ca. 8 årsverk, 9 medarbeidere

Verdiskaping og stedsutvikling - De store utfordringene

STEDSATTRAKTIVITET

Hvorfor skal folk ønske å leve og skape i Larvik?

NÆRINGSATTRAKTIVITET

Hvorfor skal næringsliv og gründere velge å etablere seg i Larvik?

BÆREKRAFT

Hvordan jobbe på lag for å løse framtidsutfordringene?

Verdiskaping og stedsutvikling - Noe av det vi jobber med?

STEDSATTRAKTIVITET

Byjubileum - vi 350 - menneskene i Larvik

KPA, KDP-Larvik by, KDP-Stavern by - avklare rammebetingelser

Sentrumsstrategi og attraksjonskraft - Løfte Larvik bys kvaliteter

NÆRINGSATTRAKTIVITET

Midtpunkt Larvik - omdømmeprojekt for å styrke Larvik i sin region

FNL, Næringsstrategi og - bidra til økt verdiskaping

CoLab - stimulere gründeraktivitet

BÆREKRAFT

Samskappingsprosjekter - mobilisere frivillighet og samfunn

Energi og klimaplan - målrettet arbeid for klimareduksjon og tilpasning til klimaendringene

Verdiskaping og stedsutvikling - Budsjett 2020-2023

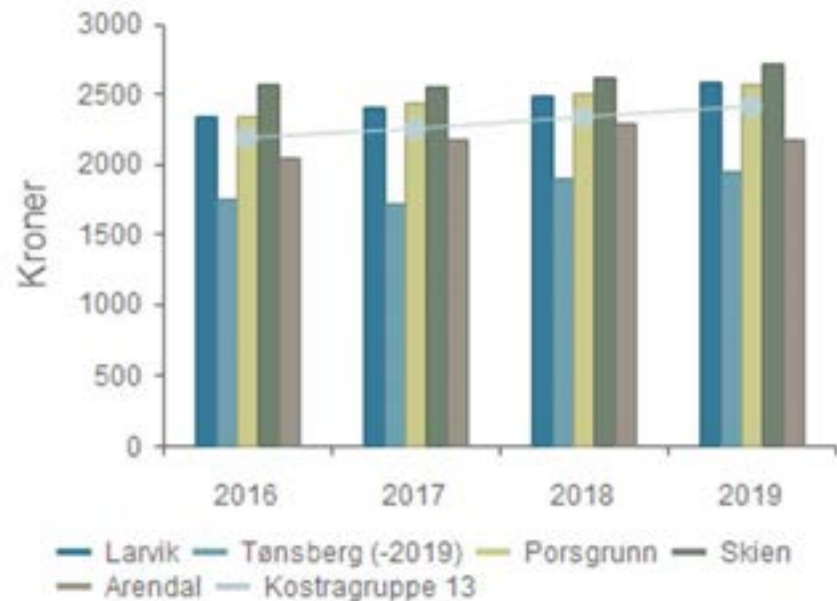
Fordeling per ansvarsområde

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Arealplan	10 591	8 023	9 297	8 934	8 933	8 933
Byggesak	-822	812	789	788	788	788
Geodata	3 479	4 856	4 893	4 892	4 892	4 892
Kultur og idrett	84 669	74 148	80 884	79 768	80 444	80 444
Miljø og stedsskaping	13 525	16 053	17 128	17 129	17 129	17 129
Næring og ressursforvaltning	8 786	9 425	9 138	9 139	9 139	9 139
Fellesfunksjon Verdiskaping og stedsutvikling	3 325	3 892	4 028	4 029	4 029	4 029
Sum	123 555	117 209	126 157	124 681	125 355	125 355

Verdiskaping og stedsutvikling - Kultur og idrett

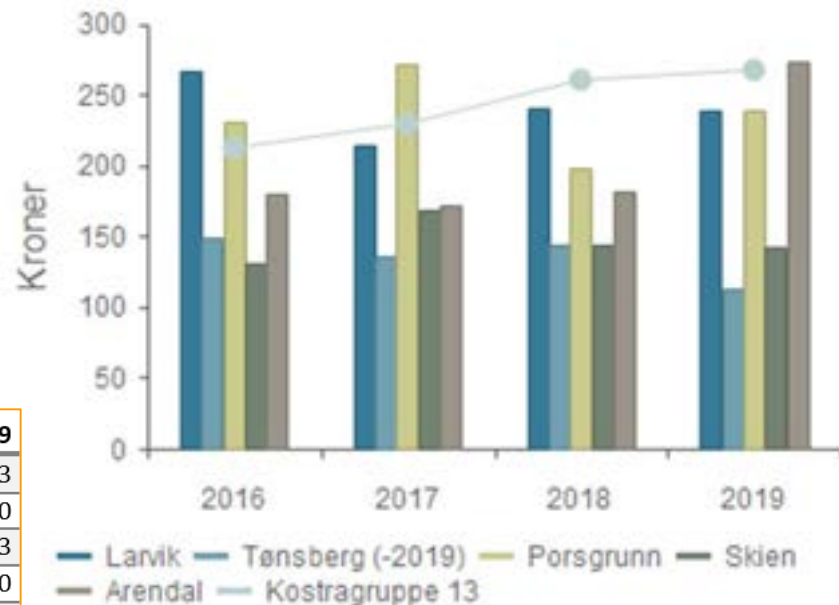
- Driftsutgifter for kultursektoren per innbygger omfatter aktivitetstilbud til barn og unge, bibliotek, kino, museer, kunstformidling, idrettsbygg og tilskudd, kulturskoler og kulturaktiviteter.
- I 2019 brukte Larvik 2578 kroner per innbygger noe som er en økning sammenlignet med forrige år hvor Larvik brukte 2483 kroner per innbygger. Økningen tilskrives i hovedsak tildelte reformmidler knyttet til kommunesammenslåingen samt en liten økning av ulike tilskudd innen kultursektoren.
- Larvik kommune ligger noe over gjennomsnittet blant sammenligningskommunene og noe høyere enn KOSTRA gruppe 13.

Verdiskaping og stedsutvikling - Plan og bygningstjenester

- Driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger.
- Virksomheten jobber med reguleringsplanbehandling, egenproduksjon av planer og overordnet planlegging og er 30% gebyrfinansiert.
- Larvik kommune ligger godt under gjennomsnittet i KOSTRA gruppe 13.
- Larvik har mange dispensasjonssaker

	2016	2017	2018	2019
Larvik	228		177	233
Tønsberg (-2019)	46	45	34	30
Porsgrunn	110	163	169	153
Skien	39	76	54	70
Arendal	356	328	176	180
Kostragruppe 13	6 235	7 146	5 528	7 068

BUDSJETTSEMINAR 01.10.20

Larvik
kommune

Helse og mestring

Kommunalsjef Guro Winsvold

Tre faktorer påvirker økonomien i årene framover

- 1) Demografi – profil på tjenestene
- 2) Økt antall ressurskrevende tjenester – reduksjon i inntekter
- 3) Covid 19

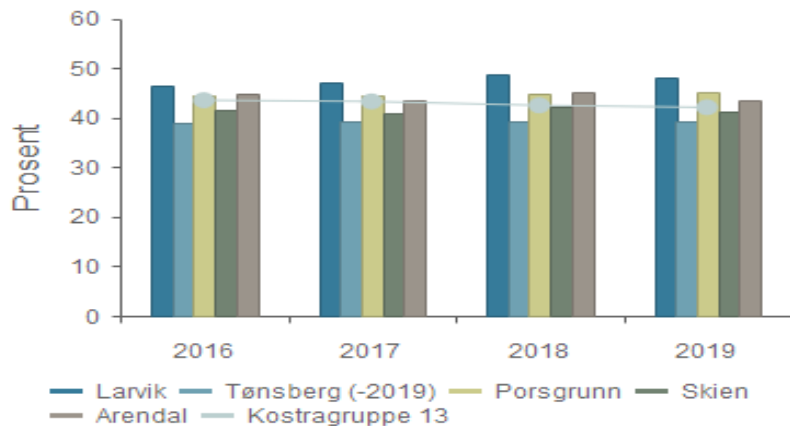
Forutsetning: God ledelse med fokus på sammenhengen mellom Fag, Folk og Penger

Demografi – 3 faktorer påvirker

- Seniorkraft – dyrekjøpte erfaringer Covid 19
- Styrke hjemmebaserte tjenester OG
- Flere heldøgns omsorgsplasser og kunnskap om demente

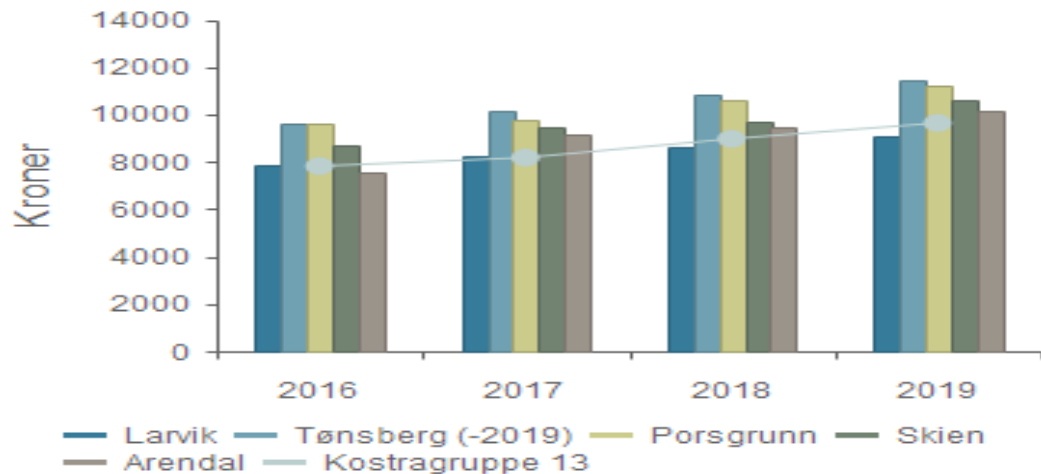
Hva vet vi om vår «profil» – høy andel institusjonsplasser

Allikevel må vi ha flere!

	2016	2017	2018	2019
Larvik	46,5 %	47,2 %	48,8 %	48,2 %
Tønsberg (-2019)	38,9 %	39,1 %	39,4 %	39,2 %
Porsgrunn	44,6 %	44,5 %	44,9 %	45,1 %
Skien	41,4 %	41,0 %	42,2 %	41,1 %
Arendal	44,6 %	43,4 %	45,1 %	43,4 %
Kostragruppe 13	43,5 %	43,2 %	42,4 %	42,0 %

Hva vet vi om vår profil – lav andel hjemmebaserte tjenester

Styrking av
hjemmebasert
omsorg!

Flere hender –
smartere løsninger

	2016	2017	2018	2019
Larvik	7 821	8 248	8 606	9 061
Tønsberg (-2019)	9 643	10 132	10 822	11 478
Porsgrunn	9 638	9 750	10 605	11 237
Skien	8 667	9 424	9 696	10 618
Arendal	7 540	9 154	9 462	10 155
Kostragruppe 13	7 816	8 173	8 967	9 635

Utviklingen i eldrebefolkning

Larvik:

2020 – 2024

67 -79 år øker fra 6000 til 7000

Over 80 nesten stabilt neste fire år

2025 – 2029

67 – 79 stabiliseres noe

Over 80 øker fra 2000 og 3000

Norge:

- 1.5 millioner over 80 år i 2040
- Nesten 100% økning

Innbyggerne er i endring!!

Jo eldre vi blir, desto mer verdsetter vi livet

Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med livet ditt slik det er i øyeblikket?
(n=2072) Prosent.

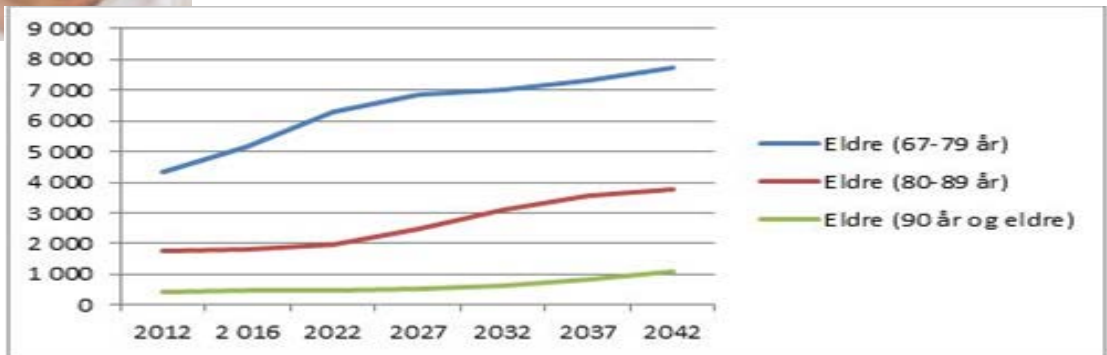
Seniorkraft i eldrebølgen

Hva skal vi gjøre fra kommunens side?

Eldre må ivareta eldrebølgen

Hvordan skal vi sammen skape en god og bærekraftig eldreomsorg?

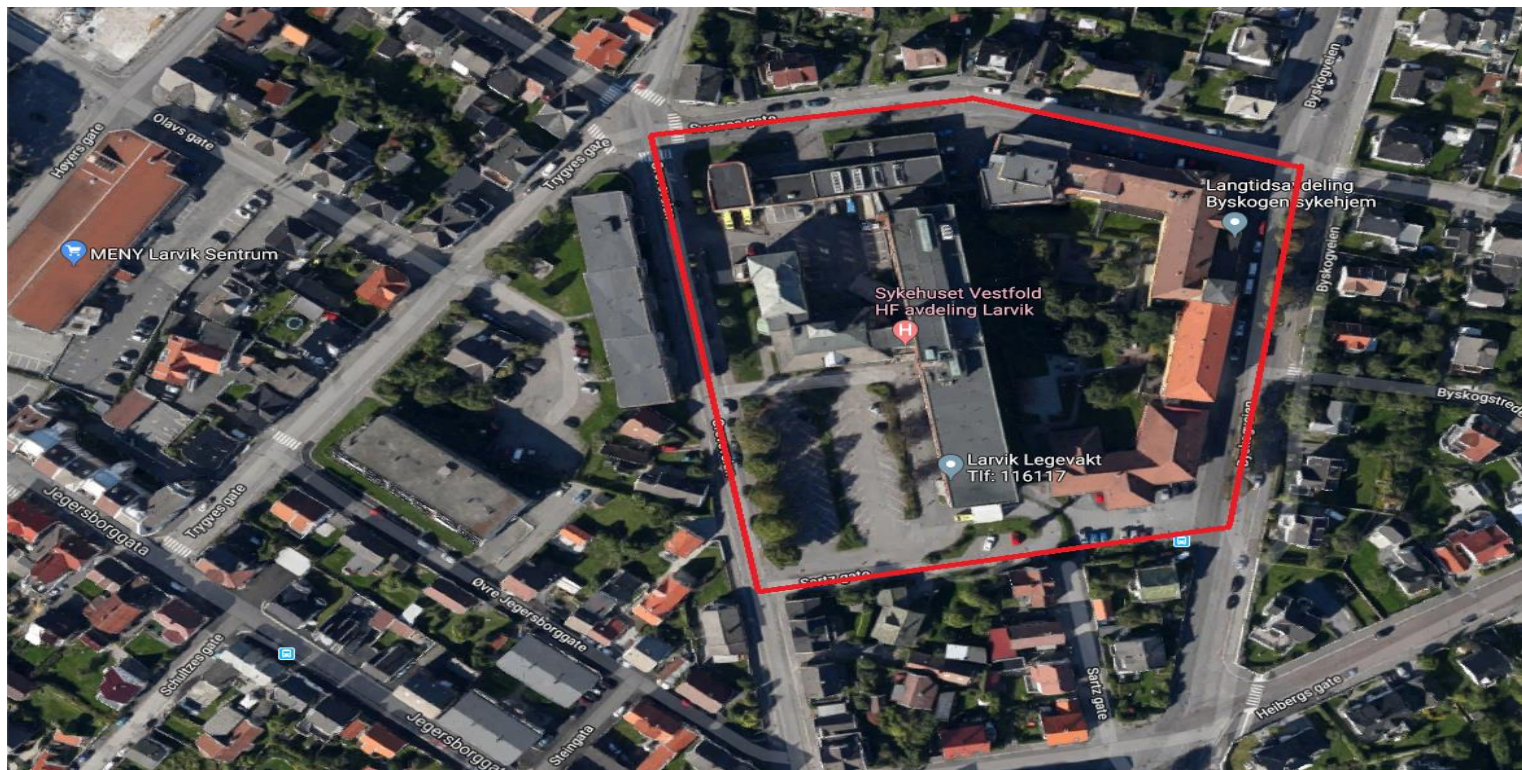
Hvorfor velferdsteknologi?

- Demografisk utvikling – flere eldre og flere i kommunen som trenger tjenester
- Ikke tilsvarende økning i økonomiske rammer - effektivisering
- Større frihet og egenmestring for den enkelte

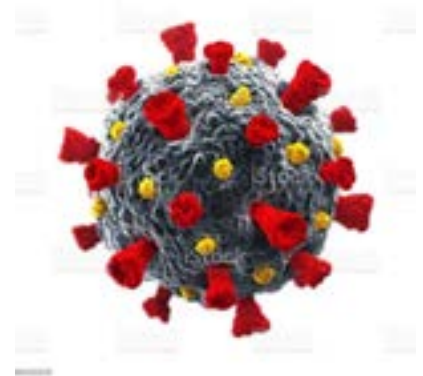
Helsekvartalet

*Sentralisert
e tjenester
til spesielle
behov*

Covid 19

- Betydelig økning i tjenester: TISK
- Kommunen får ansvaret
- Testing, sporing: kapasitet for å håndtere utbrudd
- Press på tjenester og press på sårbare grupper

TOTALE TALL FOR NORGE —

1 053 346

TESTET

30-09-2020

13 914

MELDTE TILFELLER

30-09-2020

1 105

INNLAGT SYKEHUS

30-09-2020

242

INNLAGT INTENSIV

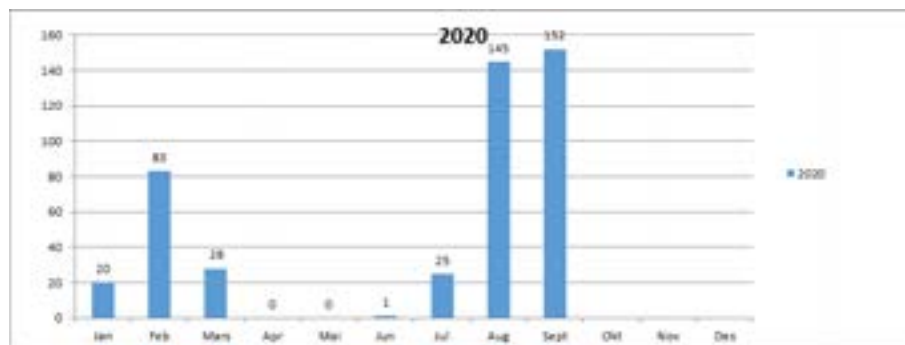
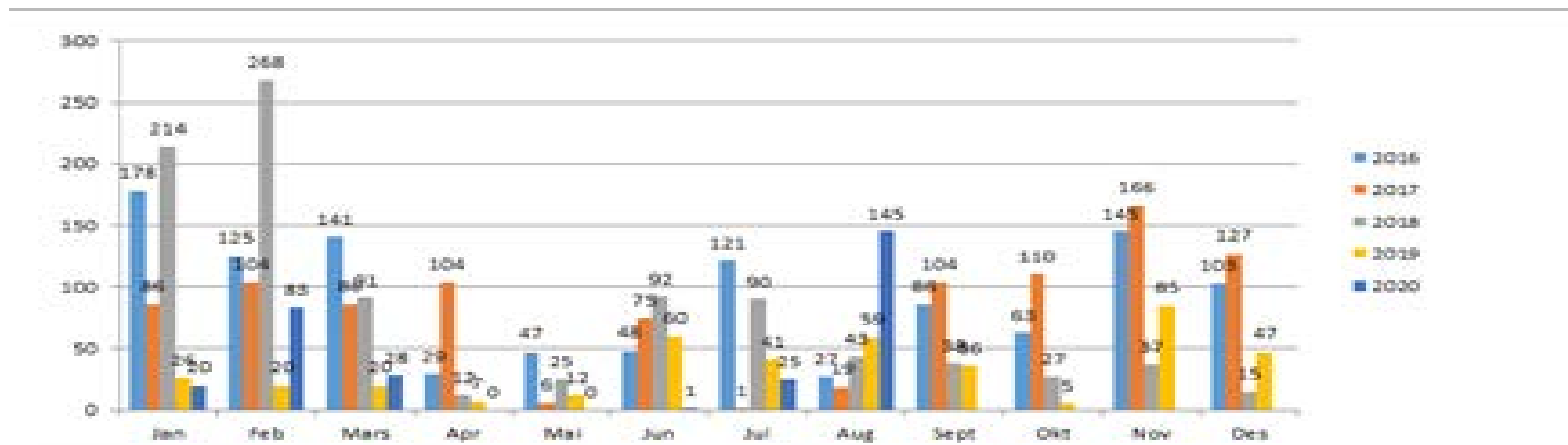
30-09-2020

274

DØDE

30-09-2020

Flere på sykehus – flere overliggere

Planer videre

Holde motivasjon og forståelse i befolkningen

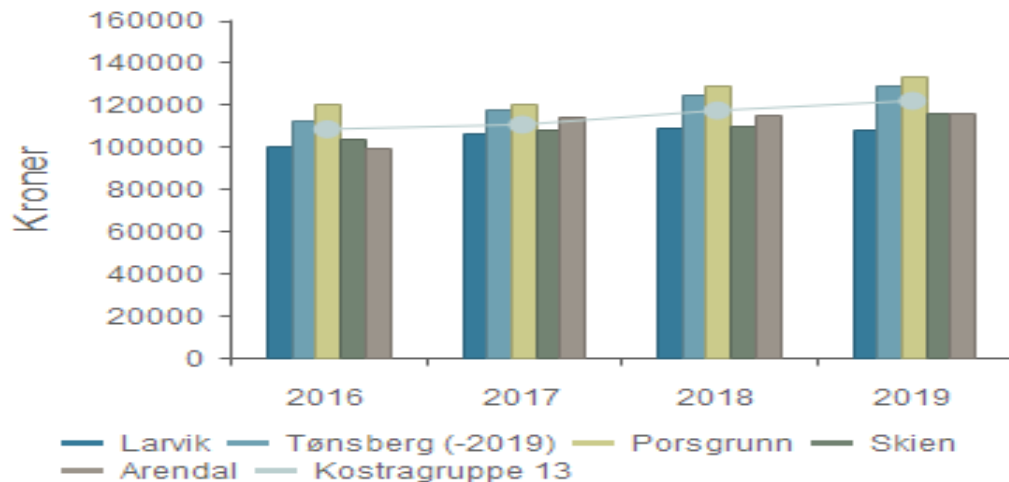

Tilstrekkelig beredskap- god grunnstruktur

Operasjonalisering av testing, isolering, smittesporing og karantene (TISK) ved covid-19 i kommunene

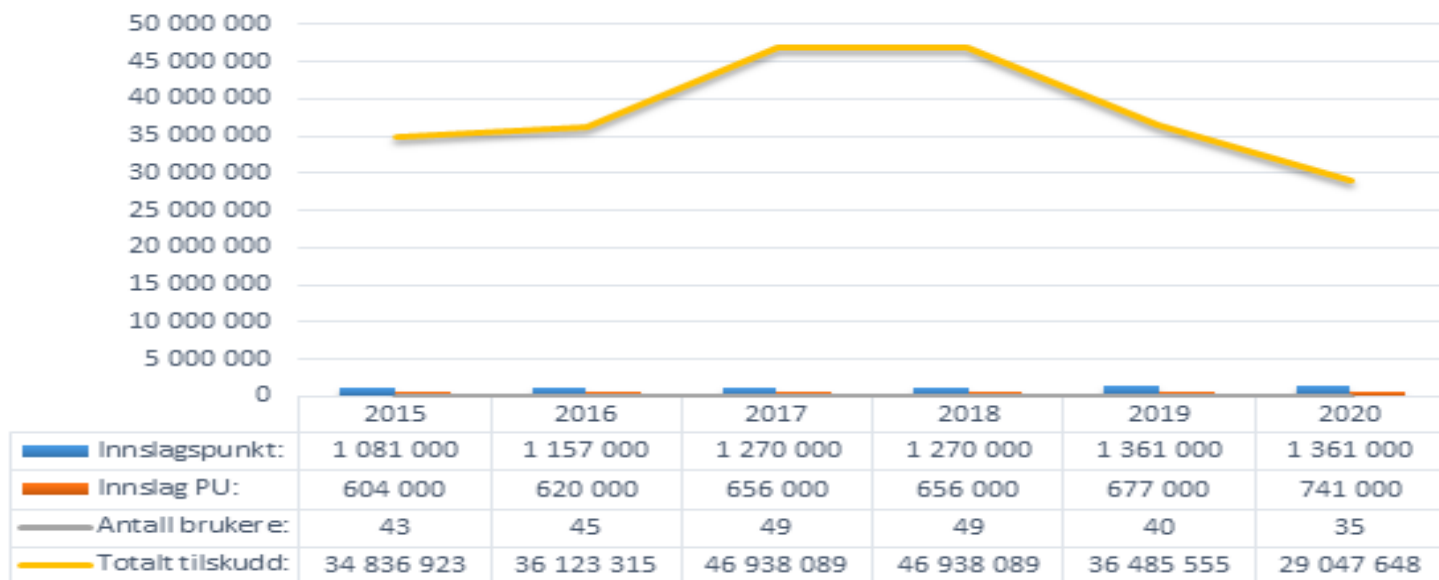
Netto utgifter pr innbygger over 67 år

Larvik bruker mindre PLO ressurser på de over 67 enn sammenligningskommuner

	2016	2017	2018	2019
Larvik	99 960	105 993	108 675	108 507
Tønsberg (-2019)	112 884	117 311	124 272	128 866
Porsgrunn	120 420	119 951	128 893	133 658
Skien	103 836	107 931	110 007	115 598
Arendal	99 289	114 538	115 159	116 379
Kostragruppe 13	108 202	110 387	117 089	121 663

Utvikling tilskuddsordning ressurskrevende Larvik kommune, funksjonshemmede

Ressurskrevende tjenester krever radikal innovasjon

- De over 67 år mottar ikke ressurskrevende midler
- Nye: premature tidligskadde stor spesialiserte behov fra tidlig alder, krever store tiltak i hjemmet fram til 18 og store tiltak etter 18
- Radikal innovasjon: tenke større alltid ha en gruppe som krever store ressurser: nivå på tjenesten: å få boliger med heldøgns omsorg må ligge høyere
- Jo lavere kompetanse på ressurskrevende er dyrere
- Høy kompetanse på de som er krevende
- Husbanken må ha radikal innovasjon og gi tilskudd som er ressurseffektivt
- Nytt Avlastningssenter for barn og unge, barneboligen i tilknytning til senteret. Dyrt å ha de desentralisert – må bygges opp over natta
- Har ikke lenger råd til enetiltak- små lokasjoner
- Sikkerheten og fagligheten er større med større lokasjoner

Vi må ha større lokasjoner! Bedre ressursutnyttelse og høyere faglighet, mindre sårbarhet

FOLKEVALGT I BUDSJETTARBEID V/Paul H og Ingvild Aa.

Hva forventer dere?

- Oppfølging av tidligere vedtak/planer.
- Ingen “omkamper”, men hva når forutsetningene er endret?
- Ryddighet
- Forståelig oppbygging av dokumentet - klarspråk!
- Rapporteringsrutiner til KST og FSK

Vardø skal være en ja-kommune!

- Vi er kjempehappy, dette har vi ventet på så lenge!

Kjære folkevalgt: Det er nå jobben begynner!

Hva må administrasjonen levere?

- Et fullstendig budsjett og en komplett økonomiplan, alt i balanse.
- Alt skal være realistisk.
- Inntekter i tråd med statsbudsjettets forutsetninger - ingen egne varianter.

Gedigen omorganisering

Tross snøhvitmillioner må Hammerfest kommune spare penger.

Bernt svarer: En folkevalgt kan ikke instrueres

Kjære folkevalgt, gratulerer med valget!

Skikk og bruk mellom politikk og administrasjon

- Åpenhet: spørsmålsordningen videreføres.
Alle kan sende inn spørsmål til det fremlagte forslaget - svarene distribueres også til alle.
- Etikk jfr. reglementet

Kommunesektorens etikkutvalg:

Når én av to har flere roller – om habilitet

"Utad kan det se ut som man meler sin egen kake. Om man gjør det eller ikke, er ikke det sentrale - det sentrale er hva innbyggerne tror"

Gruppeleder i kommunestyre

Flere titalls folkevalgte har allerede brutt med partiet sitt

Behandling av verbalforslag

- Frist for utredning av konsekvenser?
- Økonomi og jus avklaring på forhånd?
- Fremme verbalforslag i desember deretter ta disse opp igjen i februar for realitetsbehandling?
Kommunedirektøren utreder konsekvensene.
Slik ble det gjort i 2017-2018.

**Mener vedtatt forslag vil få
uheldige følger for kommunen
i år fremover: - Håper det
konkluderes med at dette var
en arbeidsfeil**

- Respektløst overfor kommunestyret

Oppsummering: TUSEN TAKK!

- og veien videre?

De viktigste trendene – Perspektivmeldingen 2020

- Det går mot trangere økonomiske tider, med lite rom for nye offentlige utgifter.
- På lang sikt er utfordringene enda større.
- Det finnes løsninger, men de vil være upopulære.
- Klimapolitikken går i riktig retning, men for sakte.
- Klimapolitikken kan bli veldig dyr fremover.
- Oljen vi ennå ikke har pumpet opp kan bli mindre verdt
- Ingenting vi kommer til å drive med etter oljen vil være på langt nær like lønnsomt.
- Ulikheten øker i hele den vestlige verden.
- Oljefondet vil i enkelte år kunne gå mye ned i verdi.
- Norge er spesielt avhengig av en åpen internasjonal økonomi, med fri handel over landegrensene

**Hva må til for å være
blant de beste ?**

**Vi arbeider
systematisk med det
vi sier!**

En organisasjon som leverer varene. Den er effektiv og styrbar både politisk og administrativ.

En organisasjon med fokus på demokrati i form av åpenhet, innsyn og deltakelse i sentrale prosesser.

En organisasjon som ligger i forkant og hele tiden klarer å drive fram nye innovasjoner både når det gjelder demokrati, ledelse, brukerorientering, struktur og kultur, samarbeid og styring

En organisasjon som forvalter kunnskap ved å ta vare på og videreutvikler de ansatte og folkevalgte.

En nettverksorientert organisasjon, både internt og eksternt

En organisasjon med evne til å mobilisere samfunnets totale ressurser i arbeidet med å nå fastlagte mål.

Professor Morten Øgård
Professor ved Institutt for statsvitenskap- og ledelsesfag på Universitetet i Agder

Demokrati

Kommune betyr...

Lederskap - mitt ansvar

Forventninger til strategidokument - prosessen

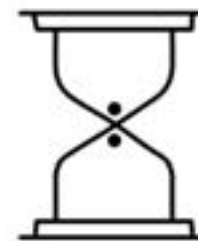
Prof. Signy Vabo

Kommunedirektøren må:

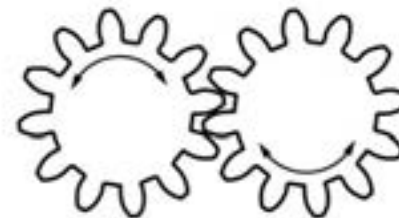
- Tydeliggjøre oppfølging av tidligere vedtak og planer
- Gi gode råd (Forsvarlig, realistisk, kontinuitet, strategisk)
- Ha god kapasitet til å svare opp spørsmål/godt kunnskapsgrunnlag
- Gi støtte i vurdering av konsekvenser av forslag til vedtak
- Sikre lik informasjon til alle
- ...?

Til politisk ledelse:

- Politisk debatt mellom politiske partier
- Frister for verbalforslag? Vurdering fra kommunedirektøren?

Figur 3.1 Timeglassmodellen som illustrasjon for relasjonen mellom politikk og administrasjon - original utgave. Kilde: samtale med Rolf Petter Bjerke, 7.6.2019.

Figur 3.2 Tannhjulmodellen som illustrasjon av det kommunalpolitiske systemet

«It doesn't make sense to hire smart people and tell them what to do; we hire smart people so they can tell us what to do.»

Steve Jobs

Endring tar tid – og skal ta tid!

Vi har dårlig tid – og tid hjelper...

- Endringer i nasjonale rammebetingelser
- Endringer i innbyggernes behov
- Vi har ikke råd til alt vi vet vi kan få til...
- Ny organisering – politisk og administrativt
- Ny kommunelov
- Nye arbeidsformer og digitalisering
- Revitalisering av omstillingsprosjektet – slik at vi ser det samme bildet
- Store grep og kontinuerlig forbedring
- Struktur og kvalitet må utfordres

If the rate of change on the outside
exceeds the rate of change on the
inside, the end is near.

— Jack Welch —

Tidligere CEO – General Electric

DE VIKTIGSTE RESSURSENE

- DE PENGENE VI HAR -
realitetsorientering
- DE ANSATTE VI HAR – de
beste må ønske å jobbe i
Larvik kommune
- DE RESSURSENE VI HAR I
LOKALSAMFUNNET
Samhandlingsevne –
Næringslivet - Lag og
foreninger
- DE INNBYGGERNE VI HAR
- medborgerskap
- DE NABOENE VI HAR –
regionalt perspektiv

**«Jeg vurderer vi trenger å
frigjøre 100 - 200 mill i våre
driftsbudsjett utover det som er
vedtatt omstillingsoppdrag for
å møte helt nødvendige behov
innen helse- og
omsorgstjenestene, ivareta
felles verdier i bygg og anlegg,
og sikre en digital kapasitet og
infrastruktur for framtida.»**

Hva betyr det for oss og vårt lederskap?

- Det vi driver med betyr noe for folk
- Vi står overfor store utfordringer fremover, både for enkeltmenneske og den økonomiske bæreevnen til kommunen
- – og vi kan ikke sende regninga til noen andre

Men vi har folk og kapasitet til å løse det; sammen!

*“Du vet når en tulipan henger med huet,
og så trækker du den inn blant de andre
for at den skal stå oppreist.
Et sånt samfunn vil jeg ha.”*

Ingrid Ovedie Volden

